

Рекомендовано до друку Вченою радою факультету лінгвістики
(протокол № 5 від 23 лютого 2009 р.)

Редакційна колегія:

Н.С. Саєнко, к.п.н., доцент, декан факультету лінгвістики НТУУ"КПІ"
Н.Г. Іценко, д.ф.н., професор
А.А. Калита, д.ф.н., професор
Л.І. Прокопова, д.ф.н., професор
Н.С. Шумада, д.ф.н., професор
Л.І. Тараненко, к.ф.н., доцент

Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні іноземних мов:
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 27 лютого 2009 р.,
м.Київ – "Політехніка", - 300с.

Збірник містить матеріали щорічної науково-практичної конференції з актуальних питань викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах. Матеріали у збірнику згруповані в секції "Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні англійської мови", "Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні німецької мови" та "Сучасні підходи та інноваційні тенденції у викладанні французької мови". Конференція зібрала близько 200 науковців з України, США, Німеччини та Франції. Матеріали конференції можуть бути цікавими та корисними для науковців, аспірантів, викладачів і студентів вищих навчальних закладів.

*За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей.
Думки авторів можуть не збігатися з позицією редакційної колегії*

© Національний технічний університет України "КПІ", 2009

Гавриленко Катерина <i>Особливості використання рольових ігор на заняттях з іноземної мови зі студентами технічних спеціальностей</i>	55
Гайдук Людмила, Івасюк Оксана <i>Применение технических средств обучения в учебном процессе</i>	57
Герасимова Валентина <i>Психологические и методические аспекты развития коммуникативных способностей студентов инженерных специальностей</i>	60
Глебова Ірина <i>Інформаційні технології у навчанні ділової англійської мови</i>	62
Глінка Наталія <i>Теорія тексту та його інтерпретації: завдання та перспективи</i>	65
Гнаткевич Лариса <i>Психологічні передумови індивідуалізації навчальної діяльності студентів з оволодіння іноземною мовою</i>	66
Головіна Людмила <i>Planning and Providing Information for Writing at Advanced Level</i>	68
Гордієнко Наталія, Новікова Варвара <i>Психологическая модель процесса обучения иностранным языкам</i>	70
Грищенко Яна <i>Особливості використання новітніх інтернет-технологій у процесі викладання англійської мови на заочному відділенні технічних факультетів</i>	73
Гулецька Яна <i>Значення іноземної мови у пізнанні студентами інших культур</i>	75
Деркач Наталія <i>Текстові засоби відображення емоційної складової емоційно-прагматичного потенціалу англійського соціально спрямованого прислів'я</i>	77
Доронкіна Надія <i>Дидактичні принципи та навчальні принципи проведення мультимедійного уроку</i>	80

with his usual aplomb тощо), проксеміки (напр., *He goes disgustedly towards the window; Then he walked out and slammed the door behind him* тощо) та екстралінгвістичних мовних звуків (напр., *The hardest of laughs, though brief and low, and by no means insulting, was the response of the rector; Simeon cackled; Evie sniffed* тощо).

Проведений таким чином аналіз текстових засобів відображення емоційної складової емоційно-прагматичного потенціалу показав, що в художньому творі за допомогою конкретних лексичних та графічних засобів може бути представлений цілий комплекс паралінгвістичних показників, які полегшують декодування емоції. Відповідно, аудитивний та акустичний аналізи усної реалізації англійського прислів'я можуть продемонструвати кореляцію між зазначеними вище засобами вираження його емоційно-прагматичного потенціалу та просодичним оформленням диктором.

Література:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка. (Стилистика декодирования.) Учебное пособие для студентов фак. и ин-тов иностр. яз. – Л.: «Просвещение», 1973. – 304 с.
2. Калита А.А. Актуалізація емоційно-прагматичного потенціалу висловлення: Монографія.–Тернопіль: Підручники та посібники, 2007.–320с.
3. Клименюк О.В. Пізнання і парадокс екзистенціальної комунікації // Наукові записки Тернопільського державного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Філософія. – 2000. – Вип. 4. – С. 86-94.
4. Нушикян Э.А. Типология интонации эмоциональной речи. – К.: Одесса: Высшая школа, 1986. – 160 с.
5. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: Підручник. – Полтава: Довкілля-К, 2008. – 712 с.

Наталія Деркач

аспірант кафедри германської та фінської філології,
Київський національний лінгвістичний університет

ТЕКСТОВІ ЗАСОБИ ВІДОБРАЖЕННЯ ЕМОЦІЙНОЇ СКЛАДОВОЇ ЕМОЦІЙНО-ПРАГМАТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АНГЛІЙСЬКОГО СОЦІАЛЬНО СПРЯМОВАНОГО ПРИСЛІВ'Я

Розглядаючи питання актуалізації англійського соціально спрямованого прислів'я в тексті художнього твору, необхідно враховувати те, що притаманний йому емоційно-прагматичний потенціал здатний впливати на

Надія Доронкіна

Національний технічний університет України "КПІ"

ДИДАКТИЧНІ ПРИНЦИПИ ТА НАВЧАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ПРОВЕДЕННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНОГО УРОКУ

Принципи навчання - це історична і соціальна категорія. Вперше вони були названі великим педагогом Я. А. Коменським у його книзі "Велика дидактика". Дидактичні принципи є основою процесу навчання як соціально-

просодичне оформлення такого тексту під час його озвучення диктором. Водночас визначити цей потенціал досить складно, зважаючи на комплексний характер представлення емоції в художньому тексті за допомогою цілого ряду лексико-граматичних і графічних засобів. У зв'язку з цим, нами було здійснено аналіз текстових засобів, які сприяють розкриттю емоційної складової емоційно-прагматичного потенціалу прислів'я.

Відомо [4:27], що художній текст являє собою впорядковані й організовані тенденції живого мовлення. При цьому, як зазначається у праці [2:6], процес усної актуалізації висловлень завжди є прагматично цілеспрямованим і реалізується лише в станах емоційного або творчого збудження [3:87], потребуючи відповідних витрат фізіологічної і психічної енергії. Її джерелом є певний психо-енергетичний потенціал, утворюваний сферою позасвідомого людини, який під контролем свідомості далі перерозподіляється на емоційну й прагматичну складові [3:92-93]. У ході остаточного поділу енергетичних потенціалів емоційної та прагматичної складової прагматичний потенціал немовби розпадається на відповідні потенціали актуалізації граматичних, лексичних і фонетичних засобів висловлення, а енергія емоційного потенціалу диференціюється в напрямках реалізації міміки, жестів, контрольованих і неконтрольованих свідомістю поз і рухів мовця [2:7-9].

Як зазначає О.Селіванова [5:622], паралінгвістичні або паравербальні засоби комунікації відіграють значну роль у процесі спілкування, зокрема, доповнюють й уточнюють його, надають йому емотивності й експресивності та передають загалом значно більшу кількість інформації (від 93% до 60%), ніж вербальні. Відповідно, кінеми, структурні одиниці систем паравербаліки, автор [там само: 624] пропонує поділяти на фонаційні (тембр, мелодика, гучність, індивідуальні особливості мовлення тощо), мануальні (жести), мімічні (рухи м'язів обличчя), пантомімічні (рухи тіла, голови, ніг, хода) та образно-конфігураційні (окулістика (погляд), відстань комунікантів (проксемика), час спілкування (хронеміка), торкання (гаптика), загальна манера поведінки мовця тощо).

Водночас текст художнього твору, як правило, представлений у друкованій формі, а отже, автору часто доводиться надавати додаткові ключі у вигляді окремих лінгвістичних засобів, щоб читач мав можливість коректно декодувати емоційний стан персонажів і прогнозований автором емоційно-

прагматичний потенціал висловлення-прислів'я. При цьому емоції або почуття можуть бути безпосередньо вербалізовані за допомогою відповідних лексем, наприклад: *roused sudden anger in Jolyon, but he subdued it* (злість); *Tom had grown testy and irritated* (роздратування); *He was amazed, and a great concern seemed to come on him* (здивування, хвилювання) тощо.

На характер тембрального забарвлення мовлення у зв'язку з переживанням мовцем певної емоції можуть вказувати такі лексеми, як, наприклад: *said, in a rather offended tone; He said gravely; said Esa sharply; said Poirot sententiously; said with grave approval; I said consolingly; said the latter kindly* тощо. Необхідно, проте, зауважити, що у наведених вище прикладах тембр може слугувати засобом експлікації авторського задуму лише разом із іншими просодичними засобами, адже загальновідомо, що такі характеристики як упевненість, суворість, пустотливість тощо, в усному мовленні реалізуються здебільшого за допомогою цілком конкретних інтонаційних моделей.

Зміни у показниках гучності мовлення відображаються, наприклад, за допомогою такого контексту: *Then he leant towards the other and spoke in a different tone, a quiet, grave tone; she muttered, in her strangely quiet voice, as if nobody should hear but him; "You are lying," she said quite quietly.* З іншого боку, на підвищення гучності у зв'язку з інтенсивністю емоцій, які переживає мовець, можуть вказувати окличні знаки (напр., *"At any rate," she burst out, "I've spoken my mind!" ... "True enough!" ... "The man's twenty years younger than you, and don't you fool yourself as to what he married you for. Money! ... He's a bad lot!"*). Слова можуть бути набрані великими літерами або курсивом як такі, що вимовляються з емпазою або особливо гучно [1:289-290] (напр., *How are YOU? ... Why should YOU take it on yourself?... You mind YOURSELF--that's your business.*).

Додаткові емоційні відтінки передаються за допомогою лексичного представлення мануальних (напр., *the watchful German stilled it with a wave of his hand; giving Dillenger a friendly pat on the back*), мімічних (напр., *gravely glancing, smiled sadly and very tenderly, made an extremely expressive grimace*), пантомімічних (напр., *nodded grimly; shook his head decidedly; shrugged his shoulders* тощо) кінем, окулістики (напр., *Poirot studied me attentively for a moment or two; he looked directly into Luke's eyes; Mr. Ventnor gazed up at him* тощо), загальної манери поведінки мовця (напр., *Poirot treated my complaints lightly; Mrs. Carpenter was being positively ghoulish – relishing it all; He spoke*